

Rezumat

Creșterea populației la nivel mondial, evoluția tehnico-științifică și socio-economică au determinat creșterea necesarului de produse alimentare și diversificarea gamei acestora.

În aceste condiții, apicultura dobândește un rol tot mai important ca furnizor de produse alimentare (miere) dar și ca vector de creștere a producției apicole prin polenizarea culturilor entomofile. De asemenea, furnizează diferite produse cu rol în menținerea sănătății populației prin intermediul produselor, cu mare valoare profilactică și terapeutică.

Din punct de vedere social și economic, este recunoscut faptul că această ramură de activitate contribuie la asigurarea prosperității populației, în special din mediul rural, printr-o sursă suplimentară de venit și utilizarea superioară a resurselor naturale și umane.

În plus, apicultura capătă o importanță sporită prin susținerea și stimularea mediului natural prin efectele de necontestat asupra biodiversității floristice.

Nivelul de dezvoltare a apiculturii pe glob înregistrează variații importante de la un continent la altul și de la o zonă la alta, atât în ceea ce privește capacitatea de producție (efectivul de familii de albine) cât și nivelul producțiilor obținute.

Conform datelor FAO din 2005, se apreciază că pe glob exista un număr de 62.626 mii familii de albine de la care se obține o producție de 1.164 t miere, rezultând o producție medie de 18,6 kg pe familia de albine și o ofertă de 179g pe cap de locuitor. Producția de ceară la nivel mondial atinge 365 mii tone implicând o producție medie de 1,08kg pe familia de albine.

În România, apicultura are o tradiție milenară, produsele apicole precum mierea și ceara fiind apreciate foarte mult, atât pe plan intern cât și internațional, datorită calității lor deosebite.

În timp, au existat variații importante și în țara noastră, atât în ceea ce privește numărul de familii de albine cât și producția de miere, pe de o parte datorită reducerii bazei melifere prin transformarea unei părți semnificative a fondului silvic în terenuri agricole și pe de altă parte prin invenția și implementarea în practică a stupului sistematic, a centrifugii pentru extracție mierii din faguri și a fagurelui artificial.

Fundamentul care a stat la baza stabilirii obiectivelor acestei lucrări constă în a oferi un plus de cunoaștere, concretizat în două direcții prioritare: creșterea bunăstării apicultorilor și a mediului social în care aceștia își desfășoară activitatea pe de o parte iar pe de altă parte susținerea și protejarea mediului natural

Aportul la bunăstarea populației constă în realizarea și prezentarea unor repere în direcția creșterii cantitative și calitative a rezultatelor tehnico-economice a exploatațiilor apicole iar mediul social în care evoluează apicultorul este sprijinit și stimulat prin creșterea venitului familiei și a societății, deoarece albinele din stupina pe care o deține polenizează în mod implicit culturile și plantațiile gospodăriile din raza de zbor, prin simpla existență în arealul respectiv. De asemenea, populația din care face parte apicultorul, beneficiază de produse alimentare de o calitate recunoscută.

Pe de altă parte, cercetările cuprinse în această lucrare participă indirect la susținerea și stimularea mediului natural deoarece albina întreținută de către om, tinde să devină singurul polenizator constant al florei entomofile spontane. Acest fenomen se datorează faptului că, de la an la an ponderea polenizatorilor naturali se reduce îngrijorător de mult datorită substanțelor chimice utilizate pentru fertilizarea și combaterea bolilor și dăunătorilor din agricultură. În această categorie se încadrează și coloniile care trăiesc spontan fără sprijinul omului care, în schimb, sunt decimate și de către bolile și dăunătorii specifici.

În consecință, albina întreținută de către om reprezintă singurul vector peren al polenizării florei entomofile spontane și implicit al perpetuării vieții pe pământ.

Practic, aceste cercetări au un obiectiv modest, cel de a-l ajuta pe apicultor să dezvolte activitatea pe care o desfășoară, deoarece, reprezintă un actor important pentru mediul socio-economic și natural în care evoluează.

Obiectivele lucrării constau în realizarea unui diagnostic asupra nivelului de dezvoltare a apiculturii în arealul cercetat din punct de vedere al capacității de producție și al rezultatelor obținute, precum și identificarea căilor de îmbunătățire a acestora.

Nivelul de dezvoltare a apiculturii s-a determinat prin stabilirea efectivului de familii de albine, producțiilor obținute și consumului de factori de producție, în vederea cuantificării eficienței economice a fermelor apicole.

Căile de creștere a eficienței economice s-au identificat pe baza rezultatelor obținute de fermele apicole care s-au dovedit performante prin nivelul și structura producțiilor, dimensiunea și compoziția costurilor și sistemul de organizare și conducere adoptat. Pe aceste considerente au fost elaborate modele de exploatații apicole profitabile, și benefice pentru mediul în care acționează.

Pentru a obține o imagine clară asupra stării de fapt a apiculturii, s-a procedat la stabilirea unui eșantion format din apicultorii din arealul cercetat pe baza dimensiunii efectivului și așezarea geografică. Metoda de eșantionare utilizată a fost cea a cotelor deoarece numărul redus de exploatații pe comună nu a permis utilizarea metodelor probabilistice.

Prin urmare, s-au selectat câte opt localități din fiecare județ, reprezentative pentru cele trei zone din cadrul județului (Câmpia Moldovei, Podișul Bârladului și Podișul Sucevei în județul Iași, zona de podiș și luncă, zona premontană și zona montană, în județul Neamț) după ponderea pe care o dețin din suprafața totală a județului. Astfel în județul Iași s-au selectat câte două localități pentru fiecare din cele două zone de podiș și patru localități pentru Câmpia Moldovei iar în județul Neamț s-au selectat câte două localități din zonele de podiș, luncă și premontană și patru localități pentru zona montană. Dimensiunea stupinelor a fost scalată pe intervalele de mărime: 0-30 familii, 30-50 familii, 50-100 familii și peste 100 familii.

Efectivul total de colonii de albine din cele două județe este de cca. 45,2 mii familii de albine, 28,5 mii în județul Iași și 16,7 mii în județul Neamț. Raportat la total fond funciar densitatea acestui efectiv este de 3,9 colonii la 100 ha - 5,2 colonii la 100 ha pentru județul Iași și 2,8 în județul Neamț

Producția de miere obținută în cadrul arealului cercetat a fost conform mediei din perioada 1999-2004 de 819,0t, în județul Iași obținându-se în medie 517,8t și în județul Neamț de 301,2 t miere. Aceasta reprezintă 5,7% din media producției la nivel național iar pe județe 3,6% (Iași) și respectiv 2,1% (Neamț).

Producția secundară poate fi apreciată ca redusă însă prin transformarea în unități miere convenționale ajunge la 203,8 t pe întreg arealul, determinând o creștere a producției totale cu 25,1% în județul Iași (130,0 t miere convențională) și cu 24,5% în județul Neamț, (73,8 t miere convențională).

Cercetările nu indică necesitatea stabilirii unei dimensiuni optime globale pentru exploatațiile apicole, după cum s-a afirmat în cadrul ipotezelor acestei lucrări, ci o adaptare a acestora la resursele existente în fiecare localitate în parte după principiul utilizării complete a acestora. Din acest motiv considerăm că atât o stupină de 10 familii cât și una de 350 familii este la fel de benefică pentru apicultori și pentru mediu dacă utilizează cât mai eficient resursele disponibile, în special baza meliferă.

Conform evaluării potențialului melifer, cantitatea de miere care se poate produce într-un an de vegetație în județul Iași este de 8887,8t iar în județul Neamț de 3461,4t rezultând o cantitate totală de 12349,3t. Variabilitatea pe termen scurt a acestui indicator este de cca. 4,7% iar pe termen mediu de 0,8% la nivelul arealului total. Din punctul de vedere a influenței factorilor naturali variația a potențialului melifer este de 13,5% în județul Iași iar cea din județul Neamț de 3,2%.

Timpul mediu de muncă necesar întreținerii unei familii de albine este destul de redus (1,99 zile pe vatră fixă și 2,49 zile în pastoral) dar efectivul maxim de colonii pe care îi poate întreține un apicultor este limitat de necesarul de lucrări din lunile martie sau aprilie, în funcție de evoluția climatică. În acest caz norma de muncă pe apicultor în condițiile anului 2005 a avut valori cuprinse între 72 și 85 colonii, în funcție de timpul de lucru săptămânal alocat în aceste luni.

În general, la nivelul județelor Iași și Neamț apicultura nu dispune de un management performant deși există resurse suficiente pentru realizarea acestuia. Acest rezultat se datorează interesului scăzut față de informația economică, în general, și

informația de management în special, motiv pentru care se impune popularea modelelor de management specifice exploatațiilor apicole în cadrul întâlnirilor apicultorilor din cadrul asociațiilor profesionale, cele organizate de organisme de stat cu rol în susținerea și dezvoltarea mediului rural cum sunt Direcțiile Agricole și de Dezvoltare Rurală, Oficiile Județene de Consultanță Agricolă, etc.

Activitatea apicolă din cele două județe se caracterizează printr-o rată de rentabilitate medie de 115,3% dar majoritatea exploatațiilor (56%) se află sub valoarea acestui indicator, unele înregistrând pierderi de până la 64,5 unități monetare la 100 unități cheltuite. Acest fenomen se datorează existenței unor stupine care nu au ca scop principal obținerea profitului din această activitate ci asigură consumul familiei cu produse apicole sau sunt întreținute din pasiune pentru apicultură. Aceste stupine, deși sunt nerentabile, fac un serviciu apiculturii prin popularizarea calității produselor și importanța albinelor, deci, nu reprezintă rebuturi ci de multe ori germenii viitoarelor stupine medii și mari

Media marjei de siguranță (69,1%) indică o bună stabilitate economică dar se manifestă aceleași importante variații. Este remarcabil faptul că 81,0% dintre stupine au o marjă mai mare de 50% indicând o situație favorabilă, având în vedere instabilitatea accentuată a conjuncturii economice.

Durata de recuperare a investiției înregistrează o medie de 15,9 ani, în timp ce coeficientul de eficiență economică a investiției are valori între 9,8 și 188,7 RON la 1000 RON investiție, pentru exploatațiile nerentabile înregistrând pierderi.

Creșterea eficienței economice a investițiilor se poate realiza prin creșterea nivelului producției, diversificarea acesteia, obținerea unui preț superior prin încadrarea produselor la o altă categorie de calitate, reducerea costurilor fixe prin creșterea efectivului de familii întreținute și a celor variabile prin utilizarea metodelor și procedeele care presupun un raport superior de eficiență economică.